

Muistio Liike Nyt r.p.:n puoluerahoituksen tarkastamisesta ajalta 1.1. – 31.12.2023

Yleistä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on puoluelain (10/1969) 9 e §:n 1 momenttiin perustuen tehnyt puoluerahoitusta koskevan tarkastuksen ennen vuotta 2023 rekisteröityihin puolueisiin ja eräisiin niiden piirijärjestöihin sekä lähiyhteisöihin. Eduskuntapuolueiden osalta tarkastus kohdistui ajanjaksoon 1.1. – 31.12.2023.

Tarkastuskohdekohtaiset havainnot annetaan muistiona kullekin 36 tarkastuskohteelle sekä asianomaiselle puolueelle. Kaikista muistioista koostettava kertomus annetaan vuonna 2025 eduskunnalle.

Tarkastuksen ovat suorittaneet johtava tilintarkastaja Johanna Kormu, johtava tilintarkastaja Pontus Londen, tarkastaja Elina Nordström, ylitarkastaja Hanna Surakka, johtava tilintarkastaja Minna Tyrväinen ja ylitarkastaja Malviina Vahtera. Tarkastusta on valvonut valvontapäällikkö Jonna Carlson.

Tarkastuskohteille on ilmoitettu tarkastuksesta 29.5.2024. Puolue on toimittanut pyydetyn ennakkomateriaalin, ja tarkastus toteutettiin Helsingissä 3.10.2024. Tarkastukseen osallistuivat Liike Nyt r.p.:stä puheenjohtaja Harry Harkimo, puoluesihteerit Petteri Redsven sekä Liike Nyt -eduskuntaryhmän pääsihteerit, kansanedustaja Harry Harkimon avustaja Mia Uutela.

Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitetut tilinpäätöstiedot

Puolueiden tuli toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle omat tilinpäätöstietonsa: tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastuskertomus, erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta, yhteenveto ajantasaisista ilmoituksista sekä puoluetukea koskeva tilitys valtionavustuksen käytöstä. Lisäksi puolueiden tuli toimittaa tarkastusvirastolle puoluetukipäätöksissä mainittujen piirijärjestöjen ja naisjärjestön sekä lähiyhteisöjen tilinpäätöstiedot.

Liike Nyt r.p. on toimittanut vuodelta 2023 puolueen tilinpäätöstiedot puoluerahoitusvalvonnan järjestelmään. Puoluetukipäätöksessä tarkoitettujen yhdistysten tilinpäätöstietoja ei ole toimitettu 30.10.2024 mennessä. Yhdistysten tilinpäätöstiedot tulee lisätä järjestelmään.

Puoluetukea saavan puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun muun yhdistyksen tilintarkastajan on puoluelain 9 c §:n mukaan lausuttava tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi 1) onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja; 2) onko noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Liike Nyt r.p.:n tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sisältyy puoluelain 9 c §:n edellyttämä lausuma.

Tiedot on muutoin toimitettu puoluelain mukaisesti.

Kirjanpidon menettelyt puoluerahoituksen näkökulmasta

Tilinpäätöksen tuloslaskelmassa valtionavustus on käsitelty varsinaisen toiminnan tuottona. Yleisavustuksiin on kirjattu muita eriä kuin valtionavustuksena saadut avustukset. Tarkastuksen perusteella suositellaan, että valtionavustukset kirjataan tilinpäätöksessä yleisavustuksiin.

Tarkastuksen perusteella ei ilmennyt muuta olennaista raportoitavaa puolueen kirjanpidon menettelyistä puoluerahoituksen näkökulmasta.

Puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ja tukirajoitusten noudattaminen

Puoluelain 8 c §:n mukaan puolueen, puolueyhdistyksen ja puolueen lähiyhteisön saaman tuen määrästä ja sen antajasta ilmoitetaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle, jos yksittäisen tuen tai useista samalta tukijalta saaduista suorituksista koostuvan tuen arvo on vähintään 1 500 euroa kalenterivuodessa (ajantasainen ilmoitus).

Liike Nyt r.p. ei ollut tehnyt vuodelta 2023 ajantasaisia ilmoituksia. Tarkastuksessa todettiin, että ajantasaisia ilmoituksia saaduista tuista oli tekemättä 2 700,00 euron määrästä. Puolue lisäsi puuttuneen ajantasaisen ilmoituksen järjestelmään tarkastuksen aikana.

Puoluelain mukaisen valtionavustuksen käyttöä ja siirtämistä koskevat menettelyt

Liike Nyt r.p. on raportoinut tarkastusvirastolle toimittamassaan vuoden 2023 valtionavustustilityksensä puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen eli puoluetuen käytöstä ja siirtämisestä.

Puolue on vuonna 2023 saanut puoluetukea yhteensä 178 175,33 euroa. Puolue on tilityksensä mukaan siirtänyt puoluetukea piirijärjestöille 8 908,75 euroa (5 %) ja naisjärjestölle 8 908,75 euroa (5 %).

Tarkastuksessa todettiin, että vuoden 2023 puoluetuki oli siirretty tilityksen mukaisesti naisjärjestön pankkitilille. Liike Nyt r.p.:n edellisessä tarkastuksessa todettiin (D/10/04.02.04/2023), että Liikkeen Naiset ry oli lainannut vuonna 2021 ja 2022 sille siirrettyä valtionavustusta takaisin puolueelle yhteensä 13 000 euroa (7000 euron laina vuonna 2021 ja 6000 euron laina vuonna 2022). Lainoista oli tuolloin laadittu velkakirjat. Alkuperäisten lainaehtojen mukaan kyseessä oli kaksi korotonta kertalainaa, joiden takaisinmaksuaika oli 31.12.2023. Tarkastuksessa todettiin, että puolue ei ole maksanut lainoja alkuperäisten lainasopimusten mukaisesti takaisin vaan lainat on yhdistetty yhdeksi uudeksi lainaksi, josta on laadittu uusi velkakirja. Velkakirjan ehtojen mukaan Liike Nyt r.p. ryhtyy lyhentämään velkaa Liikkeen Naiset ry:lle velkakirjassa todetuina ehdoin vuoden 2024 alusta lähtien. Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan puolue on lisäksi lyhentänyt lainaa 5 000 eurolla vuoden 2024 aikana.

Tarkastusvirasto jatkaa lainojen takaisinmaksun seurantaan, sillä valtionavustuspäätöksen ehtojen mukaisesti, puolueen naisten poliittiseen toimintaan myönnetty avustus on käytettävä alkuperäisten ehtojen mukaisesti puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Myös avustuksen käyttö pitää dokumentoidaan yksityiskohtaisesti, jotta jälkikäteen voidaan todeta, täyttääkö käyttö valtionavustuksen naisten toimintaan ohjattavalle osuudelle asetetut kriteerit.

Piirijärjestöjen toimintaan ohjatun valtionavustuksen osalta tarkastuksessa havaittiin, että puolueen ja piirien välillä ei ollut tapahtunut rahasiirtoja tilien välillä. Tarkastuksessa piirijärjestöjen toimintaan kohdistetusta puoluetuesta esitettiin luettelo, jossa oli lueteltu piirijärjestöjen toimintaan kohdistuneita kuluja yhteensä 8 908,75 euron määrästä. Luettelossa oli selvitykset laskujen liittymisestä vaalikampanjaan. Puolue toimitti tarkastuksen yhteydessä myös kuluihin liittyvät laskut. Laskuilta kävi ilmi, että ne oli osoitettu puolueelle, eikä niissä ollut selkeästi eritelty yksittäisiä piirejä.

Puolueen valtionavustustilityksen mukaan neljälle piirille olisi siirretty 2 227 euroa kullekin. Tarkastuksessa saadun käsityksen mukaan tilitys ei anna oikeaa kuvaa rahaliikenteestä. Piirijärjestöt eivät olleet 22.10.2024 mennessä antaneet tilitystä valtionavustuksen käytöstä yhtä lukuun ottamatta, jolle puolesta ei puolueen ilmoituksen mukaan ollut siirretty valtionavustusta.

Tarkastuksen perusteella todetaan, että Liike Nyt r.p.:n tulee kiinnittää erityistä huomiota puoluetuen käytön seurantaan sekä dokumentointiin. Puoluetuen käytön osalta on huolehdittava, että tuki käytetään valtion talousarvion, Valtioneuvoston valtionavustuspäätöksen ja puoluelain ehtojen mukaisesti. Puoluetuen käytöstä tulee raportoida siten, että tilityksen tiedot ovat selkeästi johdettavissa puolueen kirjanpidosta.

Puoluetukipäätökseen on kirjattu vuodesta 2023 alkaen, että valtionavustusta saavan tahon tulee varmistua, että mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäväksi. Tarkastusvirasto tiedusteli kaikilta puolueilta selvitystä siitä miten ne ovat varmistuneet puoluetukeen lisättyjen ehtojen noudattamisesta.

Liike Nyt r.p. toi ilmi tarkastuksessa, että puolueella ei ole merkittäviä urakoita, joissa sen näkemyksen mukaan pakotteet tulisi huomioida. Yhteistyötä tehdään kotimaisten ja yleisesti tunnettujen tahojen kanssa. Lisäksi puolueen näkemyksen mukaan myös pankkien toiminta pakotteiden toimeenpanemiseksi vähentää riskejä sille, että taloudellisia resursseja menisi pakotelistatuille tahoille.

Tarkastusvirasto muistuttaa, että vastuu sopimuskumppaneita, alihankkijoita, siirron saajia, yhteistyökumppaneita ja edunsaajia koskevien pakotteiden selvittämisestä ja oikeellisuudesta on avustuksen saajalla. Toimittajan vakuutus ja valtionavustuksissa siirron saajan vakuutus eivät poista hankinnoissa avustuksen saajan vastuuta, vaan avustuksen saajan on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä asian varmistamiseksi. Valtionavustusta saavien tahojen on suositeltavaa arvioida niiden pakotteiden noudattamiseen liittyviä menettelyjä ja tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä, jotta niiden on mahdollista osoittaa luotettavasti noudattavansa valtionavustuspäätöksen (Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille) liitteen 2 avustusehtojen kohtaa 2.3

Puolue on tehnyt vuoden 2023 puoluetuen siirtämisestä valtionavustuslain 7 §:n mukaisesti sopimuksen naisjärjestönsä kanssa. Piirijärjestöjen kanssa on tehty vastaava sopimus vuodelle 2022. Tarkastusvirasto on suositellut, että sopimukset tehdään vuosittain, jotta niiden sisältämä tieto olisi ajantasaista.

Johanna Kormu
Johtava tilintarkastaja

JAKELU Liike Nyt r.p.